

3

11611

11611

11611

11611

11611 : 11611-11611 11611 11611 11611 11611
11611 11611 11611 11611 11611 11611 11611

श्रीगणेशायनमः॥

॥श्रीसरस्वत्यैनमः॥

॥नत्वाश्रीमैथिलीकांतं देवदेव

नमस्कारगर्दछु १० जातको १५२ हउर नास ३४

रुम्॥आर्यावर्त्तिगिराकुर्वरुग्विनिश्चयदोपिकाम॥१॥प्रणाम्पजगदुत्पत्तिस्थितिं

कारनरूपित्वरूपभयाका ५ मोक्ष ६ इकोटोकाभयाका ७ तिनै लोकको सानगादामानिभयभयाका ८ अनेक २३ नसकावच ९

हारकारकम्॥स्वर्गापवर्गयोर्द्वारत्रैलोक्यशरणांशिवम्॥२॥नानामुनीनांवचनैरिदा

संश्लेषले ३ वेधरुले ४ अभ्यासगरोरूप ५ उप ५ वले ६ तेग ७ कारन ८ वि ६ ९ वनाउदाभयाभोगनिश्चयसोखम

नीं समासतः सद्भिषजांनियोगात्॥सोपद्वारिष्टनिदानलिंगोनिवध्यतेरागविनिश्च

अनेक २ तत्रलेहिनभयाका १ वेधरु ३ थोटै ४ डिभयाका २ मुख्यपूर्वकजानाकानिनि ४ पैग्रथजो ५

योयं॥३॥नानातंत्रविहीनानांभिषजामल्पमेधसाम्॥सुखंविज्ञातुमातंकर्मयमेव

काकानिमित्त १०

हं या ६६ निदान ४ स्वका ५ हप ६ उपशयो मीनप्रियनि ज्ञानाका

भविष्यति॥४॥निदानं पूर्वरूपाणि रूपाण्युपशयस्तथा॥संशान्निश्चेति विज्ञानं

गां पंचधा स्मृतम्॥५॥निमित्तं हत्वा यतनप्रत्ययो स्थानकारणौ॥ निदानमाह

प्राग्रूपं येन लक्ष्यते॥५॥उत्पित्तसुरामयो दोषविशेषेणानधिष्ठितः॥लिंगमव्यक्तमल्पत्वा

घाधीनांतद्यथायथं॥६॥ते देवव्यक्ततां यातरूपमित्यभिधीयते॥संस्थानं यन्ननं लिंगं ल

क्षरांचिह्नमाकृतिः॥७॥हेतुव्याधिविपर्यस्तविपर्यस्तार्थकारिणां॥औषधान्नविहरा

विहर्मन

ज्ञानोत्तर उपशयभनिकने २ रोगहेतुको १ अहिंसात्मभनिकने ४ कहियो १ मय उपशयभनिकने ५ अनुपसयले ७

३ ३ ३ १ ४ ५ ६
रागुपयोगं सुखावहं ॥८॥ विद्यादुपशयं व्याधेः सहिसात्म्यमिति स्मृतः ॥ विपीतो न प

५ २ ३ १ ४ ५ ६ ७ ८ ९
शयो व्याधेः सात्म्यमिति स्मृतः ॥९॥ यथा इष्टेन दोषेण यथा चा नुविसर्पता ॥ निहतिराम

१० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९
यस्यासौ संप्राप्तिर्जातिरा गतिः ॥१०॥ संख्या विकल्प प्राधान्यवलकालविशेषतः ॥

२० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९
घते यथा न ववक्ष्यते यो ज्वरा इति ॥११॥ दोषाणां समवेतानां विकल्पोः शक्यत्वा

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९
स्वातंत्र्यपारतंत्र्याभ्यां व्याधेः प्राधान्यमादिशेत् ॥१२॥ हेत्वादिकाहर्मावयववर्तमानतः

व्याधिको काल भनिक न जानु ११

यो निदान को अर्थ कहियो ९

विशेष जानु ५ तजिमा ६ दिनमा ७ अहमा ८

जहो मल हुन्छ १०

^५ विशेषां॥ ^६ नक्तं ^७ दिनं ^८ नृमुक्तं ^९ शैव्या ^{१०} धिका ^{११} लोयथा मलम्॥ १३॥ इति प्रोक्तो निदानार्थ

पछिमा ८२ विचारले ३ कहिन्छ ४ संपूर्ण गिगहेतुको ५ कारन हुन्छ ६ कपित्त मल हुन्छ ७ त्यो ३ वाताधिकोको ८

^३ सद्यः ^४ सेना ^५ पदिश्यते॥ ^६ सर्वेषां ^७ मेव ^८ रोगाणां ^९ निदानं ^{१०} कपित्तमलाः॥ १४॥ तेनैव को यस्य

कहियो ४ अनेकर अहित वस्तुको सेवा गन्या ९ निदानको अर्थ गर्ने ६ तोगहेतुको ५ उत्पन्न हुन्छ ७ तेरो गहेतुको ८

^४ उपोक्तं ^५ विविधा ^६ हित ^७ सेवनं॥ ^८ निदानार्थ ^९ करो ^{१०} रोगो ^{११} रोगस्याप्युपजायते॥ १५॥ तद्यथा

ज्वरकाही ताप दोषिन १ कपित्त उपन्न हुन्छ ३ रक्त पित्त दोषिन ४ ज्वर उत्पन्न हुन्छ ५ रक्त पित्त र न्या दोषिन ६ उत्पन्न हुन्छ ७

^३ संतोपात् ^४ रक्त ^५ पित्त ^६ मुदीर्यते॥ ^७ रक्त ^८ पित्त ^९ ज्वर ^{१०} स्नाभ्यां ^{११} श्वासश्चाप्युपजायते॥ १६॥ अतो

जठर रोग हुन्छ २ मोथ रोग उत्पन्न हुन्छ ४ भरी रोग दोषिन ५ दुष हुन्छ ६ एतत् रोग पनि ७ उत्पन्न हुन्छ ८

^३ हाभिह्व ^४ ब्राज ^५ ठरं ^६ जठरा ^७ च्छो ^८ फर ^९ वच॥ ^{१०} अशो ^{११} भोजा ^{१२} ठांडा ^{१३} खं ^{१४} गल्मश्चाप्युपजायते॥ १७॥

फियो दोषिन ९ जठर रोग दोषिन ३

तगादेविन १ कासतोग ईछ २ कासतोगदेविन ३ ईछ ४ क्षयतोग ४ क्षयतोगदेविन ५ तोगहेतुको ७

प्रतिशपायादथोकासः कासात्संजायतेक्षयः ॥ क्षयारोगस्य हेतुत्वशोधः

उत्पन्न ईछ १० पहिले २ केवल ईछ ३ तोगहेतुको १ पाछिनात ४ हेतुको अर्थ गने ईछ ५ कोइरोगहेतुता ६

लभ्यते ॥ १८ ॥ ते पूर्वकेवलारोगाः पश्चाद्वैतवर्थकारिणः ॥ कश्चिद्विरोगा गस्य

शसन ईछ २ शसन ईछ २ कोइरोगहेतुता १ हेतुको अर्थ गने पावे ईछ ३ सस्त्रिका ४

भूत्वा प्रशाम्यति ॥ १९ ॥ न प्रशाम्यति चाप्यतो हेतुवर्थकरुतेपिच ॥ एवं कुरुते न

ईछ ५ तोगसंका जोध ७ तल्ले कारणले १ वदायत्तले २ यदि या वैद्य इद्या गन्वे ४ इतमसिद्धिकन ३

नृणां जायते रोगसंकराः ॥ २० ॥ तस्माद्यत्नेन सद्वैद्यैरिच्छद्भिः सिद्धिमुत्तमाम् ॥ ताज्या

जानोत् १० यो ७ ज्वाहेतुको ८ निश्चयले २ दक्षप्रजापति का अपमान देविन १ महादेवका ३ भासदेविन ३ यन्ने भयाका ४

वक्ष्यते यो यं ज्वरादीनां विनिश्चयः ॥ २१ ॥ दक्षापमानसंज्ञा द्रुहदनिश्चाससंभवः ॥ ३

ज्वर उपायः ॥ कोवभयाका २

मनुस्यहेतु
को ५

वातपित्तकफदेविभयाको ५
 ज्वरजो ४
 द्विषो वदेविभयाको ७
 अकस्मात्तदेविभयाका ८
 अक्षरको ५
 तन्निपातदेविभयाका ८
 कहियो १०

मिथ्याहारनिधम
 विहाग ३

ज्वरोऽथवाऽथगदसंघातागंतुजः स्मृतः ॥ २२ ॥ ॥ ज्वरसंप्राप्तिमाह ॥ मिथ्याहार

वातादिदोषहेतुको १ आमाशयमा २ इतु ४ वाहिरनिकाले ७ पेटको आग्निकन ५ ज्वराग्रा ३ संधानुमागे कने ६

विहागभ्यां दोषाद्यामाशयाथयाः ॥ वहिर्निरस्यकोष्ठाग्निं ज्वादास्मरसानुगाः ॥ २३ ॥

यकाइलागु १ कैमाइलागदेन २ विहाग ३ मुखविरज ४ आषामाआमुले ५ इनहइलागने १० वारका ६

अथ ज्वरपूर्व रूपमाह ॥ अमोरतिर्विवर्णात्ववैरस्यं नयनक्षवः ॥ इच्छाहोषोऽनुश्रुपि

चीलो ७ वायु ८ घाम ९ जमायाइनु १ आग २ आगभाराइनु ३ रोमाचइनु ४ अरुचिइनु ५ आमाधमि ६ जोइनु ७ वैरमाइवानु ८

शीतवातातपादिषु ॥ २४ ॥ ज्वंभांगमर्दोऽरुतारोमहर्षोरुचिस्तमः ॥ अपहर्षं च शीतं

इच्छ १० उत्पन्नहुनलागाको ज्वरमा १ अवविषता २ इत्यंज ३ ४ पित्तवातनगज्वरमा १

च भवत्पुत्पस्यति ज्वरे ॥ २५ ॥ सामान्यतो विशेषातुलं भाग्यर्थसमीरणात्

पोसा न वेताहियो १ वायुदेविभयाका ज्वरमा

आजामादाहृद ६ ककदोषभयाकाज्यामा
अनमाहृदाहृदेन ८

पाल

पनपोदाहृकफाचानाभिनंदनं॥२६॥ ॥अथज्वालक्षणाह॥

सीतापडुनु२ सीपराआगुडुषनु३ सकैपल ८ ५ जुनुरोगमा ४ ज्वाजोहृ ६ उरुनेहृ ७

संतापःसर्वांगयहरांतथा॥अगपयचरोगेनुसज्जोव्यपदिश्यते॥२७॥

वसनहुनु१ विर्ववेगहुनु२ घटि३ वठ ४ मुषतो ५ सुकदहृ ६ निजनासहृ ७ सिकाहीभहृ ८

अथवातज्वर॥वेपथुर्विवमोवेगःकेंगेष्टुअवशोषणाम॥निदानाशःक्षवःस्तं

सारिको ९ हृजोहृ १० शिमाहृनु१ सरिमाहृनु२ मुषविरसहुनु३ ज्वावधहुनु४ अलहुनु५

भोगात्राणांरोक्ष्यमेवच॥२८॥शिरोहृडाचरुक्वक्त्रैरस्यं वद्वविट्कता॥२९॥

पेतकुलनु ६ नभाहुनु ७ यलाननहुनु ८ नापुदेषिनभयाकाज्यामा ९ ज्वाकोवेगहुनु १०

लाध्मानेचंभरांचभवंत्यनिलजेज्वर॥२९॥ ॥अथपित्तज्वर॥वेगस्तीष्ठ

तिषोडश २ आतिता ३ थोरेनि ४ तसे ५ वमन ६ घालि ७ वृ ८ मुक्ता ९

पाक ११ पलितपनि ३२ नई १२

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२
शोति सारश्च निडा ल्पत्वं तथा वमि ॥ कंठोदमुखेनासानां पाकः स्वेदश्च जायते

वाक्पा ३१ १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२

॥ ३० ॥ प्रलापो वक्त्रे कटुता मूर्च्छा दाहो मदस्तृषा ॥ पीतविशम्वने च त्वयै पित्तिके

प्रमपनि ३२ १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२

भ्रम एव च ॥ ३१ ॥ ॥ अथ स्तम्भश्च ॥ स्तेमित्यंस्तिमितो वेग आत्मस्य भ्रमश्च

शनि ३३ १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२

स्यता ॥ शुक्लमूत्रपरीषत्त्वकसंभस्तृप्तिरथापि वा ॥ ३२ ॥ गौरवंशात्तु नृकंदो

रोमी ३४ १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२

महर्षीति निडता ॥ प्रतिशपायो रुचिः कसः पफर्जे शोश्च शुक्लता ॥ ३३ ॥

कफदोषि नृभमाकांश्यामा १

कोश्यामा १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२
पाक ११ पलितपनि ३२ नई १२
वाक्पा ३१ १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२
प्रमपनि ३२ १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२
शनि ३३ १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२
रोमी ३४ १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२
तिषोडश २ आतिता ३ थोरेनि ४ तसे ५ वमन ६ घालि ७ वृ ८ मुक्ता ९

पुष्कदह ९ वमन ६९० रोमां व ६३९९

अरुचि ६९२

आषाढमिलो ६९३

पर्वतलेधिचेजलो ६९४

वामपित्त

जभा ६९५

शोषोवमथरोमहर्षोरुचिस्तमः॥३४॥ पर्वभेदश्चजुंभाचय

विशेषता ला पाजलो १ पर्वतलेधिचेजलो २ विज्ञानहनु ३ सरिरभा ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

॥ अथवातकफज्वर॥ सैमित्यं पर्वणां भेदो निडा गौरवमेव च॥३५॥ शिरः

पिनास ६९६ षाकि ६९७ पल्लिनापनि ६९८ सैता ६९९ मध्यवेग ७०० वातकफदेविभयाकाज्वामा ७०१

तिशपायकासस्विदाप्रवर्तनम्॥ संज्ञापोमध्यवोगश्चवातश्लेष्मज्वराकृतिः॥३६॥

लिपेजलो २ तितो १ मुख २ तंज्ञा ३ मोह ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

अथपित्तश्लेष्मज्वर॥ लिघ्नतिक्तोस्य तातं डा मोहः कासोरुचिस्तृषा॥ मुहुर्दक्षिण

नीसो ६९९ पित्तकफदेविभयाकाज्वामा ७०२ सिन्धा १ दाह २ शिन्धा ३

दुःशीतपित्तश्लेष्मज्वराकृतिः॥३७॥

॥ अथसंनिपातज्वर॥ शंशो दाहः शणै

लक्षणाजो ७३

वाग्वार १०

विलोडन ४ जोरनिह शिर ८ इषदछ ८ भाषामाआमुने रुसाडन ९ गारिदेन ९२
४ हा ५ ला ६ न ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

शीतमस्थिसंधिशिररुजा॥सस्त्रावेकलुधेरक्तेनिभुधेचापिलोचने॥३८॥सस्त्रनौस

इषदछ २ कानमा १ घातिर सिपोले ३ धाकेको ४ तडाडन ५ मोहडन ६ पुलापडन ७ चोकि ८ श्वास ९ अरुचिडन १० रिगता ११

रुजोकरोकिंठःशरलेरिवाततः॥तंडामोहःप्रलापश्चकासश्वासोरुचिर्भ्रमः॥३९॥

दयाजलो ३ धस्रो ३ जिभ्राजो ९ आरिचिलि ५ ६ थकदछ ८ क्तापता ५ कफपानि ६ मि ७ को ८

परिदग्धाखरस्यशानिहसस्त्रागतापरा॥वीचनंरक्तपित्तस्यकफेनोन्मिथितस्यच

शिरजो ९ तषा ३ निशानासडन ४ हृदयमाज्यथाडन ५ पसिना ६ दिसा ७ हा ८ धेरकनडन ताहा ९

॥४०॥शिरसोलोठनंनृषानिज्ञानासोहृदिव्यथा॥स्वेदमूत्रपुरीषाणांविमोहश्च

धोटे १० सरिको १ निरंता ३ घाटि ४ कराडछ ५ केमडा ६ कावो ७ हाती ८

मल्पशः॥४१॥कृशत्वंनातिगात्राणांसततंकंठकूजनम॥कुप्यद्वारायावक

वातल्वरापित्तल्वराकफल्वरा वातपित्तभित्वा वातश्लेष्माभित्वा वातपित्तभित्वा

मंडलभैकन ९० देवि ९०

लावे ५०

लो १

मुषपाक ५५

भता ४

मंडलानांच दर्शनम् ॥४१॥ मूकत्वं स्रोतसां पाको गुरुच उदा स्व च ॥ चित् ॥

वातादिदोषकोटि संनिपातज्वाकोटि ११०० जीनु ९

दोषाणां संनिपातज्वाकृति ॥४२॥

॥ अथ संनिपातस्य त्रयोदश निशाना ॥

एकोल्वरात्रयस्तेषु धुल्वराश्च तथेति षट् ॥ त्रुल्वराश्च भवेदेकोविशे यः स तु स

प्रदेको १ मध्य २ हीन ३ वातपित्तकफ ४ द्रवकाको ५

प्रमः ॥४४॥ प्रवृद्धमध्यशने सुवातं पित्तकफैश्च षट् ॥

॥ अथ वातो ल्वरा ॥

आस ५० वा १ को २ थका इवा ३ मुर्छा ४ मोह ५ वमन ६ जीनु ७

इहको ७

जुभा ८

आसः वासः श्मो मूर्च्छा पिलापो मोह वेपथुः ॥४५॥ पार्श्वस्य वेदना जंभाक ६

वाताधिकमभ्यासितेन कफ १ आधिकवातमभ्युक्तं हीनपित्त २
पित्ताधिकमभ्यासितेन कफ २ पित्ताधिकमभ्युक्तं हीनवात ३
कफाधिकमभ्यासितेन पित्त ४ कफाधिकमभ्यासितेन वात ५

पातदिहवदेको ४ लक्षणा ५ संनिपातपातनो ६

दरो ४ मुखमा ३

जानो ६

पल्लेयकारले ९ विष्णा

खिना
उगया
को २

^{४ १ ३} पापत्वंमुखस्य च ॥ ^{४ ३} वातोल्बणास्यलिंगानिसंनिपातस्यलक्षयेत् ॥ ४३ ॥ ^{१ २} एवंविस्फारि

^{संनिपातनो ३ दरो ४} कोनाम्नासंनिपातः सुदारुणा ॥ ^{अतिसार १ रिता २ मुर्छा ३ मुखपाक ४} ॥ ^५ पित्तोल्बणा ॥ ^६ अतिसारा ^७ भ्रमो ^८ मूर्छा ^९ मुखपाक

^{५ तले ५} सथैव च ॥ ४४ ॥ ^{६ सरिरभारि ६} गात्रे च विद्वोक्ता दाहोतीव प्रजायते ॥ ^{७ दाह ७} पित्तोल्बणास्यलिंगानिसं

^{योसंनिपातकालक्षणा ११ जानो १२} निपातस्यलक्षयेत् ॥ ४५ ॥ ^{१३} भिषाग्भिः ^{१४} संनिपातो ^{१५} यमाशु ^{१६} कारी ^{१७} प्रकीर्ति

^{१८} कफ ^{१९} लक्षणा ॥ ^{२०} जेदतागद्वेदावाणी ^{२१} रात्रौ ^{२२} निद्रा ^{२३} भवत्यपि ॥ ४६ ॥ ^{२४} प्रसू

मुखगनियोऽनु६

कफदेविन बडेको ७

नक्षरा८

योर्तनिकत९

ल१०

माधुर्यमेव च॥ कफोत्वरास्यलिंगानिसंनिपातसालक्षयेत्॥

उक्तकंपनमा उगयाको १३ साहियो १४

वातरचितदेविनभयाको १

तोयमृत्तकंपनसंज्ञिकः॥ वातपित्तोत्वरा॥ वातपित्ताधिको यस्तु संनिपातः॥

नैपुरुषको ४ ज्वर ६५

अमाजायनको ६ तवा ७ मुख्यसुकु ८ आवाचिमिलि ९

पेतकुलनु १ अहार २ तं ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

तस्य ज्वरामदस्तृषणा मुखशोषः प्रमीलकः॥ ५१॥ आभ्यानां रुचिं तं डाचका

रिगता ६ धका इलाकु ७ मुनिहरने ८ वभुना उगयाको १० संनिपातजो ९ कहियो ११

भ्रमश्रमाः मुनिभिर्वभुना मायं संनिपात उदाहृतः॥ ५२॥

वातकफदेविनभयाको २

नैपुरुषको १

संनिपातजो ३ को पई ४

नैपुरुषको ५ शीतनवा ६ सुख ७

तवा ८ ९ को वा १० ११

वातश्चेन्माधिको यस्य संनिपातः प्रकृप्यति॥ तस्य शीतज्वरं रूक्षं क्षुत्तृषणा पांश्व

कानुमा ६ छा ७

भलहउ१ पतिनांनहउ२

तडाहउ३ श्वाहउ४ ६५

असाध्यभनिकन५ योसनिपातजोह६

निग्रहः॥५३॥^१इ^२ल^३मा^४स्वि^५यमान^६स्यते^७डा^८श्वास^९श्चजायते॥असाध्यः^{१०}संनिपातो^{११}पंशी

शीप्रकारीनाङ्गमाको१२ भदकन१३ जिउदेन१४ १५११ योसनिपातजोह१०

प्रकारीनिगयते॥नहिजीवत्यहोरात्रमनेनाविष्टविग्रहः॥५४॥ ॥पित्तश्लेष्मो

पित्तकफदधिभयाको२ जौउनप्रसूको३ सनिपातजोह३ कोपह४ मित्रदाह५ ह६ वाहि७ चिसो८ योसनिपातजोह९ तवा१०

ल्वरा॥पित्तश्लेष्माधिकोपस्यसंनिपातःप्रकुप्यति॥अंतदाहोवहिःशीतंतस्यतृषा॥

ह६० १० ३५५२ २कोषा५ छाति३ शी४ प्रलभो५ इष५६२ थक५ कफरपित्त७ बदीकृष्टने८

प्रवर्द्धते॥५५॥नुयतेदक्षिणोपार्श्वेऽःशीर्षयत्नग्रहः॥वृषतिश्लेष्मापित्तंयत्नचक्र

१० सारावदह६० ११ सारागोटाह११ जालिह१२ हिक्काह१३ ह६० १४ आषाचिमिर्निह१५ योसनिपातजोह१०

तकोष्टेस्यजायते॥५६॥विहभेदोसहिक्काचवर्द्धतेसप्रमी

महन्नाडगन्धको ७ संनिपातजो १८ कहियो १८

उन्मुक्तपको १८

^{१८} हुनामायं संनिपात उदाहृतः ॥ ५ ॥ वातपित्तश्लेष्मल्वरा ॥ १८

संनिपातजो ३ को पद ४ संनिपातजो १८ कहियो १८

लेउरुषको १ लेखण २ गरात

गोमयसं

निपातः प्रकृप्यति ॥ त्रयाणामपि दोषाणां सत्त्वरूपा शिलक्षयेत् ॥ ५ ॥

उरलाग्यो २ वज्रभो १ सखभो २ आयुभो ३ उले ४

उकासहु ३ आगथारो २ उर ३ आर

माधिभो

दारुणाश्चैव वज्रशस्त्राग्नि संनिभः ॥ केवलो द्यौः संपा मलधांगस्तध्वलोचनः ॥ ५ ॥

तिनरात पछि २

लेउरुषको १ प्रातिको ८ हरपद ५ जिउ ३

लेउरुषको १ अवधोदिषतामो ५

मूढोजन हल्ले २

त्रिरात्रात्पामेन स्पृजंतो हरति जीवितं ॥ तदवस्थं तु तदव्या मूढा व्याहरति जनः ॥ ६ ॥

लाग्यो भनि ३ राक्षसले २ लेउरुषको १ अवधोदिषतामो ५

देविलाग्यो भनि कन ६

यक्षि हल्ले ३ उर ३ आर

वर्षितो राक्षसैर्नूनमवेलायांचरंति ये ॥ अं वयां पुवते केचिद्यशिरा पावसरा ॥

मूढोजन हल्ले ५

मूढोजन हल्ले ३

पिचावभयो२ उदाकभयो१

सिरमाताग्यभनिकन३

कुलदेवताको४ पूजा५ क्षेमभयो६

क्षेम॥६१॥ पिशाचैर्गृह्यकैश्चैवतथान्यैर्मस्तके हतं॥ कुलदेवार्चनाहीनंधर्षितं कु

कुलदेवताले०

नक्षत्रग्रहलेपीडा

क्रूरमुदोजनले१ विषलोम्या

मुदोजनले३

संमियातजोछ

भद्ररुद्र

वैद्यरुद्रले५

लदेवते॥६२॥ नक्षत्रपीडामपरेण कर्मतिचापो॥ संनिपातमिमं प्राहुर्भिषजाः कू

कूटपातनाउगयेको६

टपालकं॥६३॥ अथ प्रहृष्टमध्यहीनवातादिजनितसंनिपातचरलभरा॥ प्र

वेको२ मध्यम३ हीनवातापित्तकफजोनसो१

प्रेतेगतानिकन०

कहियो८ संपुरादो पलेवरेको५

रुद्र

हृष्टमध्यहीनैस्त्ववातपित्तकफैश्चैव तेन रोगास्तएवोक्ता यथादोषवत्ता ॥६४॥

नूवाउउ१ वाको२ लायु३ माह३ कपहु४ म५ को५ केमाइछानुहु६

येक७ य८ हु९

प्रेतेगता

विशेषजो१०

प्रलापायाससंमोहकंपमूर्छारिति भ्रमाः॥ एकपृष्ठाभिघातश्चापि विशेषतः

रिगता०

॥६५॥स्वसंमोहनाम्नासंनिपातःसुखास्वाः॥मध्यप्रहृष्टः॥

षोडश १ श्वास २ गिता ३ तडा ४ वैतन्यनास ५ हृदयमाव्यथा ६ आकाशम
 यहः ॥ ६ ॥ कासा १ श्वासो २ भ्रमस्तं ३ डासं ४ ज्ञाना ५ शोह ६ दिव्यथा ॥ ६ ॥ खेभ्यो रक्तविन्द

निर्पातोपकारिताः पाकलाभिः ॥ ६९ ॥ हीनप्रवृद्धमध्ये लुवानीपित्तकफैश्च यः

तैरेगभनि तो कहियो जल्कीबलकोआशयह
कन

तेनो गाल्लस्योक्तायथादोषवलाभयाः ॥ ७० ॥ हृदयं दूष्यते चास्य यस्तु तस्मात्तत्र फलप्राप्तिः

॥ पंचतन्त्रार्थमूद्राधिः पूयशाशितनिर्गमः ॥ ७१ ॥ शीरादंतश्च मृत्युश्च तत्राप्यतद्विशे

पतः॥ मिषाभिः संनिपातो यं याम्यो नाम्ना प्रकीर्तितः॥ ७२॥ तेन रोगास्तप्तवोक्तानि य

जस्को दोषकोवलक्ष्णं
प्रलोपडुनु१ पशिम२ मोहडुनु३ कंपडुनु४ कैमाहनडुनु५ मन्वाजीभते
था दोषवलाश्रयाः ॥ ३ ॥ प्रलोपायासंमोहकंपमूढरितिभ्रमा ॥ मन्वाजीभते

मृत्युः स्यात्तत्राप्येतद्विशेषतः ॥ ७४ ॥ मिषमभिः संनिपातो यं न च स च मृतः ॥

W. J. F. E.

सोमप्रसाद

पित्तले १ विचित्रलो २ कफ ४ हृदयमा ३ पुत्रदेन ५

वनेकोजलोइवलाइधरहरपमा

आषाढिनिर्दिष्ट १ श्रावण २ हस्ता ३ चित्र ४ दिन ५ मा ६ ज्येष्ठ ७ अश्लेषा ८

मलमा जलियोले र ढाकेका जलो १० पेतमा १ काउपद्य ३ परिवा ५ ३ कफले पुर्ला मयाको ४

गलः शकैरिवाहृतः ॥७२॥ विसर्गनाभिज्ञानातिक्लृजेच्चापिकपोतवत् ॥ अतीवश्लेषा १०

वातपित्तकफदोषिन् ५

तृणदोषिन् जन्मेदोषिन् ८

३नेदोषदोषिन् ६

अशरीर २ दृष्टकाकोधमनि
कन ३

अथ अशरीरनिदानं ॥ यथा दोषैः समस्तैश्च शोणितात्सह जानिच ॥ अशोसिषट्प्रकाशिता

कहियो ४ छद्वारका ३ वलिमा १

वातादिदोषदोषिन् १ मासु ३ मासि ३ दृष्टसागरे ४ अनेकेअनेकलक्षणमपाकोप

विद्यादुदवलित्रये ॥ १ ॥ संप्राप्तिपूर्वकरूप ॥ दोषास्त्वष्ट्रासमेदासि संस्थवि विविधा कृतीन् ॥

मासुकाअकाकन ६ अनपानगर्नाले १ अशरीरगभनिकन १ जान्याहाले ८

दोषिन्पानाले १ पीरो २

मासां कानपानादो कर्तव्यशोसितान् जगुः ॥ २ ॥

तीतो ३ हृषो ४ चीसो ५ हलुका ६ प्रमानसितेनपानाले ७

तीषो ८ मादितादिवमुद धरेमे ९ नाले १०

तिक्तानिरुक्षशीतलपूणिच ॥ प्रमिताल्पा शर्नतीश्यां मधुमेथुनसंनम ॥ ३ ॥

चीसोदेसमावसनाले २ परिशमदनेकर्मगर्नाले ३ शोकगर्नाले ४ वायु ५ घाम ६ यथा ७ शीत ८ शोका ९ शोका १०

शकोलोचशीतो व्यापामकर्मच ॥ शोकावातानपस्थशोहे १० अशोसा मरः ॥ ४ ॥

वीरोवस्तुमानाले १ गुणलो २
असिलो २ नातो २

अथपिनाशः॥ क० द० ल० व० र० षा० ति० व्या० पा० मा० श्वा० त० प० प्र० भा० ॥ १ ॥
क्रोधगर्नाले ८ मदिवादिबस्तु ९ दाहवस्तु १ तीषावस्तु २ तातो ३ स्रु ४ विडनेवस्तु ५ अत्र ६ आलो ७
क्रोधोमर्धमसूयनं॥ विदोहितीक्ष्णामुषांचसर्वपानान्ननेपज॥ २ ॥
हेतुमेक १० अशिशिगजोद्ध २ गुनीयोप विहो २ वीसा ३
यः प्रकोपेहेनार्शसां ॥ ३ ॥ अथककनाशो॥ मधुरस्निग्धशीतानिलवराणां ॥ ४ ॥
गर्भो ६ परिश्रमगर्नाले ७ दिनमाअर्पितसुतनाले ८ वृक्षान्मा २ सुप्रसित १० एसागर्नाले १०
रूपाच॥ अव्यायामदिवास्वप्नशय्यासनसुखैरति॥ ५ ॥ प्राग्वातसेवाशीतोचैदेशका
शनेहकोचिंतनागर्नाले ३ कृदिसो ७ तैत्कारणमा ६ अशिशिगजोद्ध ५
लाचंचितनं॥ श्लेष्मिकाणांसमुद्दिष्टमेतत्कारणमर्शसां॥ ६ ॥ दंदं च निपातनाशः ७
कफदेवि नभयाका अशिशिगमा ४

हेतुभो १ लक्षणभो २ वाताभयो भने ३ २ दोषदेविभया को भनिक ४ संयोगहेतु ५ ३ ने दोषको ६ संयुक्त ७ ४ को भने ८

हेतुलक्षणासंसर्गादिधादं दोल्वरानिच सर्वहेतुविदोषाणां सहजैर्लक्षणैः ॥ १० ॥
नारास भईछ १ भागद्वलईछ २ कोषामा ३ इवतईछ ४ धे ३ फारईछ ५ सङ्गानिईछ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

॥ विरंभोगस्य दोर्वल्पं कसेराये स्वच ॥ काश्र्पमुत्तारवाहुल्पं स ॥ यथासादो ल्यविदकना ॥ ११ ॥
ग्रहणीरोग १ पीडुरोग २ संकादेविद ४ उदररोग ३ पैलेकोरुपमा ५ ईछ ६ भरीरोग ७

॥ ग्रहणीदोषपां धर्तिराशं काचोदास्यच ॥ पूर्वरूपाणि निर्दिष्टान्यर्शसामाभिवद्वये ॥ १२ ॥
मासुकाभंजर वायुदेविभयामा १ भुकेको ३ चित्तीउदछ ४ नरम ५ कालो ६ शलाफे ७

अथवाताशो ॥ उपक्रावकनिला शुष्काश्चि मिचिमान्विताः ॥ म्लानाः श्यावारुणाः ॥
थो १९ कोह्वो १० खओ ११ वायुदेवी १८ १ कमलकाफलजस्तो २ तीप्रो ४ विलेसलेफुटेको ५ विमराजले ७

ध्वाविषदोः परुषाखराः ॥ १२ ॥ मिथोविसदृशावक्रास्तीक्ष्णाविस्फुटिताननाः ॥ विंवीक
वाफुतो ३ मुखजस्ता ६

कर्क भुजलो ८ कपासका फलजलो १० कोई १ कमलका फलजलो २ कोई ३ सखडजलो ४ सिरोम ५
द्वाराजलो ६

कंधुर्वर्जरकापीसीफलसंनिभाः॥१३॥ केचित्कदंबेषु प्याभाः केचित्सिद्धार्थकोपमा॥ शिरः

पार्श्वभो ६ कपूरभो ७ उरभो ८ वसराभो ९ अर्धतंडुवद १० छिकाई ११ उज्जरई १२ मारलई १३ मरुचिई १४ कासई १५

पाश्वंसिकधूरुर्वशराणां अधिकं व्यथाः॥१४॥ श्वश्रुद्गारविष्टं महदुहाराचकप्रदाः॥ कास

भ्वासई १६ चोरे आग्नेई १७ कानमाशकई १८ भ्रमई १९ लैअग्निई २० शब्दनेपुतई २१ प्रवाहिकाई २२

भ्वासाग्निवैषम्यकर्णनादभ्रमावहाः॥१५॥ तैरातोपिथितं स्तोकं सशकं सप्रवाहिकं॥ क

विप्लो ६ नाधियेको ९ ई १० कालो ११ छाला १२ नगर १३ मारा १४ पिसा १५ मुख १६ ई १७

फेनपिच्छानगतं विवद्वमुपवेश्यते॥१६॥ कृशात्वन् नखविशाम्बुजं च नायते॥ गल

उरभो ३ क्षीनासभो ४ पुतई ५ वीतोत्तरदोषभो ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

होदाशीलासंभवस्ततएवच॥१७॥ अथपित्तार्शः॥ ॥पित्तोत्तरः॥

ककलेउल
ई १७

भोषधीनलायेको २१ यत्तोरोगजो २२ कष्टसाधननिकन कहियो १४

अजीर्णनभेषानाले १

^{२१} तपन्नोडुश्चिकित्सोतिमात्रं रोगो वै ^{२२} यै कष्टं स्पष्टदिष्टः ॥ ^{१४} ॥ आभातिसा ॥ अन्ना

वातादिदोषदेवि २२ फले १० कोष्ट ३ त्रिदोष ४ धातु ५ मलसहस्रानि ६ अनेक २ वर्णभयाको ८ एकैवाननसयाको ९

जीर्णात्पुडुताः क्षोभयंतः कोष्टं दोषाधातुसंघान्मलाश्च ॥ नानावागानिकशः सार

यत्तोअतिसा ११

^{११} यंति शूलोपेतं ^{१२} षष्टमेन वेदंति ॥ ^{१३} ॥ पक्षालक्षणाः ॥ संसृष्टमेभिर्दोषैः सुन्यस्तम

पानिमा ३ दुर्दृष्ट ४ नात ५ भर्त्सित ७ दुर्गभयाको ८ चिप्लो ९ आडनामगटेको १० माधिकस्याको लक्षन २ विपत्तिभयेनभने ३

पक्षेवसीदंति ॥ पुरीषं भृशं दुर्गधिर्पिच्छिलं चामंसंश्चितं ॥ स्तन्येव तुलिंगानि विप

हजुका ४ विशेषले ६ पाकभयाको भनिकनजां ७

शतानि यस्य वै ॥ लाघवं च विशेषेण तस्य पक्वं विनिर्दिशेत् ॥ ॥ साध्यलक्षणा ॥

जडप्रुह
षको १

हजुका

सोप्रुहको ५

पाक्यको १

जामुनाका जलोवर्ग
नयाको २

जलो ३
कलेजाका नुका ~~का~~ पतला ४

उदजलो १० सहजलो ११

प्यो ५ लेल ६ गोसा जलो ७ मजा जलो ८
अने कवर्ता भयाको २ मासु पषाका पानि जलो ९

पेकजां धवसंकाशं पक्कतिं डनिभंतनु ॥ घृततैलवसामज्जावसवारपयोदधि ॥ मांस

कालो २ नीलो ३ रातो ४ अत्यंत ५ कालो ६ फोहो ७ बिहो ८ मजुगाका घाघजलो ९ वाकलो १०

धावनतोयाभंक्षणा नीलोहराप्रभम् ॥ मेचकं वपूरं त्रिगंधं च डि कोपगतं धनम् ॥ कु

जिदिजलो २ नंधभयाको ३ वाकलो ४ धरे ५ रघोभो ६ दाहभो ७ रिगताभो ८ आसभो ९ दिकाभो १० अस्थिभो ११ भूतजलो १२ का १

नयं मस्तुलुंगाभं संगंधकाथितं बहु ॥ तृषणादाहं च मेधोसहिष्णोपाश्च स्थिरशूलि

मूर्छाभो २ केइजानला ३ मोहले ४ कटु ५ पाकभयाको ६ उदको ७ उलाभले ८ उक्तभयाको ९ वैद्यस्तने ३ त्याग गतो ४

नं ॥ संमूर्च्छा रति सं मोहयेत्तं पक्कवली गुदम् ॥ प्रलापयेत्तं च भिषग्बर्जयेदति सार

भुल ३ एति ५ पडले ६ उक्तभयाको ७ गवाको ८ तातो ९

गाम् ॥ अन्य च ॥ असंघत गुदं शोरां डोर्ध्वा नमुपदुतम् ॥ गुदं पक्के गतोष्मा रामतो २२

समाहालन
नसके को ७
दवा ९
बलबाल
शानभया
को २

वेतफुलने ४

गुदहारपाके को ६

अति सारले ७ उक्तभयाको ८

यलो अतिसार
जो २

मलहेरुजोछ

तिप्रवाहिकाजोछ ११

प्रवाहिभनिकनभंछन १३ जान्याहले १२

^७हृशोपला^{१३}क्तं^{११}प्रवाहि^{१२}कांताप्रववतितज्ज्ञाः॥ ॥अथास्पावातादिभेदेनरुपागपाह॥

प्रवाहिकाजोछ २ वायुदेविभयामा १ शूलनेप्रकईछ ३ पितदेविभयामा ४ कफलेयु कफनेविभयामा ५ क्लेनेयुक्तईछ ६ रक्तदेविभयामा ७

^२प्रवाहि^१कावात^३कृता^४स^५श्रुला^६पिता^७त्स^८दाह^९सक^{१०}फा^{११}क^{१२}फा^{१३}च॥सशो^{१४}गिता^{१५}शो^{१६}गित^{१७}संभ

स्नेहईछ १० रुषाईछ ११ प्रवाहिकाईछ १२

^{१०}वाच^{११}ताः^{१२}स्नेह^{१३}रुक्ष^{१४}प्रभवा^{१५}मता^{१६}स्तु॥ता^{१७}सा^{१८}मती^{१९}सा^{२०}वदा^{२१}दिशे^{२२}च^{२३}लिंगं^{२४}क्रमं^{२५}चाम^{२६}विप^{२७}क्ष

तां^{२८}च॥य^{२९}स्यो^{३०}च्चा^{३१}विना^{३२}मूत्रं^{३३}सम्प^{३४}ग्वात^{३५}श्च^{३६}गच्छ^{३७}ति॥दी^{३८}प्रा^{३९}ये^{४०}र्लघु^{४१}को^{४२}रस्य^{४३}स्थित^{४४}स्त

स्यो^{४५}द्वामय॥ ॥इति^{४६}श्री^{४७}रुविनि^{४८}श्रये^{४९}अति^{५०}सार^{५१}निदानं॥ ॥अथ^{५२}ग्रह^{५३}णी^{५४}२३

तृह्नाभो१ नाहभो२ अरुचिर्दृष्टं शोथं दृष्टं पार्श्वस्तलं दृष्टं

केयमाश्वाहं देनह

सारिणमुत्सृजेत्॥ अतिसार उपद्रवः॥ ॥ तृषणादाहोरुचिः शोथः पार्श्वशूलो रतिर्व

वमनं दृष्टं ७ उद्वारपाकं दृष्टं ८ वरवो दृष्टं ९ चेतुःफलं दृष्टं १० स्वासं दृष्टं ११ कासं दृष्टं १२ मूर्च्छां दृष्टं १३ मरोधं दृष्टं १४ अमेललायाजस्तो दृष्टं १५ ठलोवेगकोज्वा दृष्टं १६

मिः॥ उदपाकः प्रलापश्चाध्मानं चश्वासकासको॥ मूर्च्छा रोधो मदः शूलवहुवेगोज्ज्व

तले द यति उपद्रवते ७ उक्तभयाको ८ अतिसारजो दृष्टं ९ त्यागगरो १०

पित्तवटने वस्तु ३

स्तथा॥ स्तेरुपद्रवेर्जुष्टमतीसारिणमुत्सृजेत्॥ ॥ रक्तातिसारः पित्तं कंति य

अत्यंत ४ द्रव्यहृ ५ स्त्री हृ ६ पित्तदोषि नृभया मार ७ दृष्टं ११ अत्यंत ८ रक्तातिसारजो दृष्टं १० वोरको ९

दान्पथं द्रव्याणामस्ति तिपोतिके॥ तदोपजायते भाक्षां रक्तातीसार उत्प्लवणम्॥

वायुको मा १

संचयमा ३ कफकन ४ गिरदृष्टं ५ तलति ६ अहितवस्तु ७ प्रवाहतं दृष्टं १० धोरें ८ वारिवार ९

प्रवाहिका॥ वायुप्रवृद्धो निचितं वला संमुदन्वधस्तादहिताशनस्य॥ प्रवाहतो ल्यं व

मरालेयुक्त ई ६२ रात १० चुह ६६१

मर्द ५ अशरीगजो ६२

जनेदाभन

असाध्यभनिकन ३

निश्चयले ४ सुकरस्तका १५०

तीसा^२ उक्तं^{१०} चा^{११} त्स^{१२} स्वा^{१३} विरां^{१४} ॥ ५॥ हनु^{१५} र्शा^{१६} स्प^{१७} सा^{१८} ध्या^{१९} नि^{२०} सह^{२१} जानि^{२२} बुवे^{२३} धुना^{२४} ॥ सुक^{२५} शो^{२६} शित

मातापितृका ६ ई ६२ शीश्वयले ८ वातादिका दोषदेविन २ तिभशरीग १ लक्षन ६ ई ६८ कोस्त्रो ४
दोषेणापि^{२७} चोरे^{२८} वभवंति^{२९} हि ॥ ५८ ॥ वातादि^{३०} दोषत^{३१} स्तासां^{३२} ल^{३३} शरणा^{३४} निविनिश्चयेत ॥ परुषा^{३५} शि

विशेषेणापां^{३६} हन्यं^{३७} तर्मु^{३८} खानिच ॥ ५९ ॥ दुर्द^{३९} र्शनानि^{४०} तानि^{४१} स्प^{४२} र्द^{४३} रूपा^{४४} निचते^{४५} युतः ॥ शिग^{४६} संत

स्त्रिमा ६ ई ६२ भ्रुकुशीराभयाका इवलोभयाका तैरेषामभयाका शिमुले १ अग्निभो ३ अरुनिले ४ विज ६ ५
तगात्र^{४७} स्पा^{४८} शी^{४९} रोता^{५०} क^{५१} शो^{५२} ल्प^{५३} भुक ॥ ६० ॥ को^{५४} धनो^{५५} ल्प^{५६} प्र^{५७} नो^{५८} ल्पा^{५९} यि^{६०} शो^{६१} च^{६२} क^{६३} नि^{६४} पी^{६५} डितः ॥

शिरलो ६ आभा ० कान ८ नाष्ट ९ रोगिकन १० स्वासुग्द ११ तले १२ हृदयमा १ लेपलायाजलो २ तीरतर ४ औडाभा ५ काउद ६ ६
शिरो^{६६} शि^{६७} श्रवणा^{६८} घ्राणा^{६९} रोगी^{७०} शाम^{७१} स्वा^{७२} स्नथा ॥ ६१ ॥ हृदयो^{७३} पले^{७४} पा^{७५} पे^{७६} पो^{७७} सततं^{७८} चा^{७९} व^{८०} क^{८१} जनं ॥

॥ औषधिगोष्ट ११

मैपुरुषको

जाहासम्पत् जिउद्वर

मुक्त १२

ताहासम्पत् १०

भवंति तस्य यो याव जीवेत्तावन्न मुच्यते ॥ ६२ ॥

शेष आयु लेपुक्त छ भने २

चतुष्पाद लेपुक्त छ भने १

॥ साध्यलक्षणा स्यात्प्राप्त्याख्येय भेदे

कष्टसाध्य भनिका

क्षेत्राग्निलेपुक्त छ भने २

असाध्य भनिक

न ॥ शेषत्व इति शेषत्वादौ पुषस्तनि चतुष्पाद संमन्विते ॥ यां प्यंतदी प्रकापोमेः प्रत्याख्ये

लेपुक्त छ

पुलेपनिपु

लेपुक्त छ न भने ५

यान्यताऽन्यथा ॥ ६३ ॥ तत्रादिशब्दात्तानाह मेडादिष्वपि वक्ष्यंते यथास्वं नाभिजानिगु ॥

कोर आचार्य ले १ देर देशमा २

३ छ ४

गंडू पदास्पर्शपाणिपिच्छिलानि मृदुनिच ॥ ६४ ॥ केचित्तु भूयो शमेव देशमुपादिशंत्य

अर्शो गंडू

गलमा ७ मुखमा ८ नाभमा ९ कानमा १०

भाषामा ११

छालामा १३

ईसां शिथलपथं गलं मुखं नासिकां कर्णां शिवत्मानि त्ववच ॥ चर्मकीलमाह ॥ ६५ ॥

आषाका पलितामा १२

कार २ बेरैलसगलेवलिष्टम

याका ३

कास ई छ ७ आसपनि ई छ ८

कास वासो हमेनयः ॥ ४८ ॥

॥ असाध्य लक्षणा ॥ हेतुभिर्वहुभिर्जातो वलिभिर्वहुलक्ष

वाजो धनसो ७ प्रा नां त ई छ ८ जडर ७ रुषको ४ रडिय नाश गन्या ल ८ जडर ७ रुष १ रोमा च ई २ लाल नेत्र ई छ ३ भुलो रुल ई छ ४

गाः ॥ ज्वः प्राणांतक्षयश्च शीघ्रमिदिय नाशनः ॥ ४९ ॥ यौ हृष्टे रा मा रक्तो शो रुदिसं प्र

मुषमा ५ उभास ई ८ ज्वर जो धनसो ८ नास ९ मनुस्य जो धनसो ७ हिका १ आस २ तपो ३ शुक्ल भयाका ४

प्रशूलवान् ॥ वक्त्रे राचे वो च्छसिति तं ज्वरो हति मानवम् ॥ ५० ॥ हिको आस तपो युक्तम्

वाडे ५ भाषो जो धनसो ८ निर्दिता ८ उभास ९ बलवान् भयाका १० नाश ई ६ १२ ज्वर जो धन ११ आरंभ देवि १ विसम ई ६ २

द्विधा तलोर्चनम् ॥ संततो च्छसि नं शीरानां क्षपयति ज्वरम् ॥ ५१ ॥ आरंभो दिषमो य

जडर ७ रुष ३ धेरै काल ई ने ताहा ४ बलवान् ५ रुष ई छ ६ गंभिर जो ध ७ नास ई छ ८

स्तुपस्य वादीर्घरात्रिकः ॥ शिरास्य चातिरुक्षस्य गंभीरो यस्य हति तम् ॥ ५२ ॥ ॥ १२ ॥

संताप १ अत्यंत २ वाहिर १ तृणाजोद्धर सो ४ इदं न ५

वाहिर फलेका न्यो सीरमा ६ मुखसाध्य ई ६ ८

संतापोभ्यधिकोवाद्येतृणादीनांचमादवं ॥ वहिर्वेगस्यलिंगानिमुखसाध्यत्वमेवच ॥ ४५

पित्त १ अत्यंत २ तृणाई ३ वावाउनु ४ आस ५ रिता ६ हाकोसंभिमाशोथलेयुक्त ७ पुंसिनारोकि ८ विवि ९ १०

अंतर्दोहोधिकोतृणाप्रलापः चसनेभ्रमः ॥ संध्यास्थिरुल्लमत्वेदोदोषवर्चाविनियं ॥

भिन्न १ अत्यंत २ सरिमा १ कष्टसाध्य ई ३

अंतर्वेगस्यलिंगानिकष्टसाध्यत्वमेवच ॥ ४६ ॥

सीनजाभयाका १ शोथलेयुक्तभयाका २ धैरैकाल ३ हुताहा ४

॥ असाध्यज्वास्पलक्षणां ॥ ज्वाः

शीरोस्यशून्यगंभीरोदैर्घ्यात्रिकः ॥ असाध्यवलवानपश्चकेशसीमंतकृतज्वा ॥ ४७

गंभीरज्वालक्षणां ॥ गंभीरस्तुज्वाजेयोद्यतदोहनेतृणाया ॥ आनद्धत्वेनचात्यथ

गंभीरज्वालक्षणां ॥ गंभीरस्तुज्वाजेयोद्यतदोहनेतृणाया ॥ आनद्धत्वेनचात्यथ

तृणाले ४

लिनेरोतले
माराजोद्यतो

गंभीरज्वाजेन ३

पतला१ वाकुलो२ सेते३ चिह्नो४ कमरुद्वय५ मारा६ आड७ वारवार८ चिह्नो९ शब्दनेयुक्तमयाको१०
मंदवेदमयाका११

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११
इवें घनेसितंस्निग्धं सकटीवेदनं शक्तं ॥ आमं बहुसर्पैश्चिल्यं सशब्दं मंदवेदनं ॥ १८

१ पक्षमा१ १ मासमा२ १० दिनमा३ दिनदिने४ छोदछ५ आजमा६ कराउदछ७ अलसीदछ८ डबलदछ९ मन्दिकदरिदछ१०

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११
॥ पशामान्सादशाहादानित्यं वापि विमुंचति ॥ अत्र कूजनमालस्यंदोर्वल्यं सदने भवेत्

दिनमा१ कोपदछ२ शत्रीमा३ सीतिदछ४ त्रैयहरीरोग१ आडवातने२ संप्रहरीभनिकन३ मत्छ४

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११
॥ १२ ॥ दिवाप्रकोपो भवति रात्रौ शान्तिं च गच्छति ॥ सो भवेदामवातेन संयहणी मत्ता ॥

कोषामाभुलदछ२

२ ॥ ॥ ग्रहाणां स्वभेदं घटीयंत्राख्यरोगमाह ॥ ॥ प्रसुप्तिः पार्श्व

लो४ मंदर८ घटिचित्रता३ गजेको५ असाध्यभनिकन७ ग्रहाणीरोगजोछ६

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११
योः शूलं तथा जलधृतिध्वनि ॥

जनघटाकोपाणिप्रोष्टामाशब्द
आयानलोआउछ३

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११
॥ तवदंति घटीयंत्रमसाध्यं ग्रहाणी गदं

इति ज्ञेयादार्नि वाराचिरकालाउवाधिनी ३
कहनुसकदेन१ शिवासागर्जसकदेन२ घटेकालदोषिभयाको५ नाले३

इंद्रहस्तिका ३

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १५ ॥

2323

4